

**Opleidingengids
voor burgemeesters**
2021

Inhoudsopgave

Voorwoord	6
Jaarkalender 2021	8
Professionaliseringsaanbod 2021	10
Aanmelden	13
De opleidingen in 2021	14
Over de begeleiders, docenten en trainers	43
Algemene informatie	50

Voorwoord

Dat het burgemeestersambt altijd in ontwikkeling is, heeft de coronacrisis meer dan eens bewezen. Er is en wordt nog steeds een groot beroep gedaan op de wendbaarheid en deskundigheid van u, burgemeesters. In een maandenlange GRIP-4 situatie werden uw kwaliteiten op het terrein van crisismanagement op de proef gesteld en werd u geacht op een bijna tegennatuurlijke wijze het burgervader/moederschap 'op passende afstand' in te vullen. Daarnaast mocht u uw digitale voorzittersvaardigheden 'ontdekken en ontwikkelen'....

Hoewel 'leren en professionaliseren' het beste kan op de werkvloer, al werkende weg, blijft het van groot belang om op gezette tijden bewust de tijd te nemen voor training en opleiding. Of u nu een startende burgemeester bent of al wat langer in het vak zit: leren en reflecteren is essentieel voor het goed functioneren van een burgemeester.

Daarom biedt het NGB-opleidingsprogramma ook komend jaar weer een aantal inspirerende programma's aan om u verder in het ambt te bekwamen en om uw bestuurdersvaardigheden te versterken. Geen andere beroepsgroep van politieke ambtsdragers heeft een dergelijke voorziening. Uit onderzoek is gebleken dat meer dan 85% van de beroepsgroep gebruik maakt van de trainingen van het NGB. De grote kracht van het programma is dat burgemeesters in een vertrouwde en vertrouwelijke setting met vakgenoten ervaringen kunnen delen en dat trainingen 'op maat van het ambt' kunnen worden aangeboden. Deelnemers bespreken dilemma's uit de eigen bestuurspraktijk en reflecteren onder leiding van deskundige begeleiders en docenten op elkaars handelen.

Regelmatig inventariseert de commissie Professionalisering de opleidingswensen van burgemeesters. U kunt ook zelf suggesties voor thema's en sprekers aandragen. We proberen zoveel mogelijk ruimte te maken voor 'maatwerk', ook door het jaar heen, los van de nu voorliggende opleidingsgids. Laat dus van u horen als u suggesties heeft!

Naast vertrouwde opleidingen zijn er ook een aantal nieuwe trainingen aan de gids toegevoegd. Zo is er een webinarreeks over de actuele inzichten in de bestuurskunde en de politicologie, een masterclass van Paul Frissen over de 'pluralisering' in het lokale bestuur en een basistraining over bestuurlijke integriteit. Mocht u een wat luchtigere training zoeken, is die over 'framing en reframing' van Hans de Bruijn mogelijk interessant of nog spannender en uniek in de NGB-geschiedenis: een leiderschapstraining met paarden!

Als voorzitter van de commissie Professionalisering en namens het bestuur van het Nederlands Genootschap van Burgemeesters mag ik u deze Opleidingengids 2021 aanbieden. Wij wensen u veel inspiratie toe het komend jaar en zien uw aanmeldingen graag tegemoet.

Joerie Minses

Voorzitter NGB-commissie Professionalisering en burgemeester van Alphen-Chaam

Jaarkalender 2021

Maart	10	maart	Verdieping openbare-orderecht
	31	maart	Praktische psychologie
April	2	april	De dualisering voorbij – dag 1
	9	april	De dualisering voorbij – dag 2
	12	april	Bestuurlijk handhaven – NOORD
	14	april	Breintraining, snellezen en geheugentraining – ZUID
	16	april	Speechen om betekenis te geven – dag 1
	19	april	De kracht van de voorzittersshamer – dag 1 ZUID
	21	april	NGB-Jaarvergadering
22-23	april	Hoe maakt de burgemeester het verschil - blok 1	
Mei	10	mei	Taal en verhaal
	12	mei	Burgemeester in de regio
	17	mei	Vakatelier – dag 1
	19	mei	Persoonlijk leiderschap met paarden – MEPPEL
	20-21	mei	Hoe maakt de burgemeester het verschil- blok 2
	26-27	mei	Mediationskills – blok 1
	31	mei	Gebruik je stem wijs – ZUID
Juni	2-3	juni	Leren modereren
	7	juni	Mr. Burgemeester – dag 1
	9-10	juni	Mediationskills – dag 2
	17-18	juni	Hoe maakt de burgemeester het verschil – blok 3
	21	juni	De kracht van de voorzittersshamer – dag 1 NOORD
	21	juni	Dilemmalogica – ZUID
	23-24	juni	Mediationskills – blok 3
	28	juni	Mr. Burgemeester – dag 2
30	juni	Conflictmanagement met NLP	

Juli	1	juli	Conflictmanagement met NLP
	2	juli	Gebruik je stem wijs – NOORD
	7	juli	De kracht van de voorzittershamer – dag 2 ZUID
	8-9	juli	Hoe maakt de burgemeester het verschil – blok 4
September	8-9	september	Publiek Leiderschap – blok 1
	13	september	De kracht van de voorzittershamer – dag 2 NOORD
	20	september	Vakatelier – dag 2
	22	september	Work life balance
	23-24	september	Effectief leiderschap bij polarisatie en conflict
	29	september	Speechen om betekenis te geven – dag 2
Oktober	1	oktober	Breintraining, snellezen en geheugentraining – NOORD
	7	oktober	NGB-Najaarscongres
	8	oktober	Dilemmalogica – NOORD
	11	oktober	Persoonlijk leiderschap met paarden – BAARN
	13-14	oktober	Publiek leiderschap – blok 2
November	1	november	Cyberburgemeester – dag 1
	8	november	De burgemeester als hoeder van de bestuurlijke integriteit
	10-11	november	Publiek leiderschap – blok 3
	15	november	Bestuurlijk handhaven – ZUID
	18-19	november	Schakelend vermogen als kerncompetentie
	22	november	Vakatelier – dag 3
25	november	Cyberburgemeester – dag 2	
December	8-9	december	Publiek leiderschap – blok 4

Professionaliseringsaanbod 2021

Elk jaar is het een mooie uitdaging om de bekende en vertrouwde opleidingen te combineren met nieuwe cursussen en hiervan een gedegen opleidingsaanbod te maken. Afgelopen jaar werden we overvallen door Covid-19 en de maatregelen die we moe(s)ten nemen ter bestrijding van het virus. Daardoor zijn een aantal trainingen geannuleerd, maar is er ook versneld kennisgemaakt met het digitaal aanbieden van opleidingen. Uiteraard heeft het ontmoeten van collega's en de interactie tussen elkaar een enorm belangrijke plek binnen de opleidingen. Gebleken is echter ook dat een aantal onderwerpen zich goed leent voor een digitale variant. Berenschot heeft voor het NGB een prachtige webinarreeks ontwikkeld over bestuurskundige en politicologische inzichten. Deze digitale collegetour bestaat uit vijf webinars die elk los te volgen zijn. Sommige colleges gaan over een klassieke theorie en wat deze theorie vandaag de dag voor het lokale openbaar bestuur betekent. Andere colleges gaan over nieuwe kennisontwikkelingen. De uitgebreide beschrijving van deze collegetour vindt u verderop in de gids. De nieuwe trainingen kunt u herkennen aan de vermelding 'NIEUW'.

NIEUW

Coronaproof

Om te voorkomen dat ook in 2021 veel opleidingen verplaatst of geannuleerd moeten worden, hebben we samen met de opleiders ervoor gezorgd dat de opleidingen zoveel mogelijk 'coronaproof' zijn. Dit houdt in dat de meeste trainingen ingepland zijn als fysieke bijeenkomst, maar omgezet worden naar digitaal als de dan geldende maatregelen daarom vragen. Hiervoor wordt dezelfde dag en hetzelfde tijdstip aangehouden.

Regionaal

De afgelopen jaren vond het merendeel van de opleidingen centraal in Nederland plaats. Dit jaar is ervoor gekozen om een aantal trainingen tweemaal regionaal aan te bieden en zo het aanbod meer over het land te verspreiden. Dezelfde opleiding bestaat dan in een Noord of Zuidvariant. De NOORDvarianten zullen in de omgeving Meppel/Zwolle plaatsvinden, de ZUIDvarianten tussen Breda en Den Bosch. Let hier goed op bij het inschrijven. Bij de opleidingen waar dit voor geldt, staat dit vermeld bij het kopje praktisch.

Burgemeestersconferenties

Jaarlijks vinden in het eerste kwartaal de burgemeestersconferenties plaats. Na 38 jaar in Lochem zijn de 'Lochem'-conferenties in 2020 verplaatst naar Villa Heidebad in Epe. Voor 2021 heeft de commissie Professionalisering moeten besluiten om de conferenties niet door te laten gaan als serie van zes fysieke bijeenkomsten, vanwege de mogelijke coronamaatregelen. Wanneer en in welke vorm de conferenties in 2021 wél doorgaan, is bij het schrijven van deze gids nog niet bekend. U wordt hierover apart geïnformeerd.

Actuele tafels

Ook komend jaar organiseert het NGB weer Actuele Tafels. Het doel van deze bijeenkomsten is om met collega's van gedachten te wisselen, te discussiëren, ervaringen te delen en kennis te nemen van wetenschappelijk inzichten over actuele thema's die het ambt raken. Burgemeesters ontvangen voorafgaand per Actuele Tafel een uitnodiging. Mocht u zelf een onderwerp willen aandragen, dan kunt u dat via e-mail doen naar info@burgemeesters.nl.

Het Initiatief

Al vele jaren bestaat Het Initiatief als programma voor startende burgemeesters. Het uitwisselen van ervaringen is een essentieel onderdeel en is er ruimte voor discussie en informatie over actuele thema's die de burgemeesters raken. Ook in 2021 zullen er twee à drie groepen starten. Het Initiatief bestaat uit vier cursusblokken van twee dagen. In het eerste blok gaat het om de persoonlijke invulling van het ambt, de competenties en sociaal psychologische aspecten die daarbij een rol spelen. In het tweede blok is er een ruime introductie op de OOV-portefeuille. Tenslotte komen in de laatste twee cursusblokken eigen keuzes van de deelnemers aan de orde, wordt gekeken naar de persoonlijke ontwikkelplannen en maakt de groep samenwerkingsafspraken. Vaak ontwikkelt een Initiatiefgroep zich tot een 'jaarclub' met blijvende, vertrouwde contacten tussen de deelnemers. Voor nieuwe burgemeesters is Het Initiatief 'een must'. Deelname is verplicht om aanspraak te kunnen maken op opleidingen uit het professionaliseringsaanbod. Nieuw benoemde burgemeesters ontvangen een uitnodiging via het NGB-bureau in het eerste maanden na hun benoeming. Enige maanden 'inwerkervaring' als burgemeester is wenselijk om ervaringen te kunnen uitwisselen.

Maatwerk

Intervisie

Intervisie biedt u de kans om met collega's, in een sfeer van vertrouwen, even los te komen van de dagelijkse praktijk en de reflecteren op uw functioneren als burgemeester. Hierdoor krijgt u meer inzicht in uw eigen handelen, uw bewuste en onbewuste keuzes. Het bespreken van elkaars casuïstiek geeft inzicht in de eigen vooronderstellingen en oplossingsstrategieën. Intervisie biedt de mogelijkheid om nieuwe keuzes uit te proberen en daar feedback op te krijgen.

De samenstelling van een intervisiegroep is belangrijk. Daarom biedt het NGB ook de mogelijkheid om zelf intervisiegroepen te vormen. Dit kunnen bijvoorbeeld burgemeesters van kleine(re) gemeenten zijn, die willen reflecteren op hun rol bij regionalisering of herindelingen. Ook kan gedacht worden aan burgemeesterskringen, Initiatiefgroepen, jonge burgemeesters of juist burgemeesters die voor hun pensioen zitten.

De intervisiegroepen krijgen een ervaren en professionele begeleider toegewezen die in een eerste bijeenkomst helpt de leerdoelen te formuleren. De groep bestaat uit zes à zeven burgemeesters en bepaalt zelf de frequentie van de samenkomsten, doorgaans eens per twee maanden, gespreid over de periode van een jaar. Voor meer informatie of aanmelden: info@burgemeesters.nl

360 graden feedback

Als burgemeester heeft u regelmatig klankbord- of voortgangsgesprekken met de gemeenteraad en de Commissaris van de Koning. Maar zij zien maar een deel van de wijze waarop u functioneert. Als burgemeester bent u immers ook actief in andere bestuurlijke en maatschappelijke arena's. Als u het belangrijk vindt om in breder verband feedback op uw functioneren te krijgen, dan kunt u gebruik maken van dit 360 graden feedback instrument. U krijgt inzicht in uw ontwikkelpunten en meer zelfvertrouwen door beter inzicht in uw kernkwaliteiten.

Dit programma resulteert in een persoonlijk 360 graden feedback rapport. In het eerste gesprek van ongeveer anderhalf uur maakt u kennis met de inhoud en werking van het instrument. Vervolgens stelt u zelf een lijst van respondenten samen van wie u feedback wil hebben. Deze respondenten ontvangen een (digitale) vragenlijst. De antwoorden van de respondenten worden voor u verwerkt in een uitgebreide rapportage. In een slotgesprek wordt deze rapportage met u besproken. Hierbij ligt de nadruk op de wijze waarop u met de ontwikkelpunten aan de slag kunt. Het programma bestaat uit twee individuele gesprekken van ongeveer anderhalf uur plus tijd voor het samenstellen van uw individuele respondentenlijst. Houd rekening met een doorlooptijd van minimaal zes weken. De begeleiding is in handen van Peter van Enk. Voor meer informatie of aanmelden: info@burgemeesters.nl

Loopbaanoriëntatie

Wilt u tijdig en bewust nadenken over uw volgende carrière stap? Zelf de regie in handen nemen over uw carrière in plaats van afwachten tot er iets op uw pad komt? Dan is mogelijk het LoopbaanPlus traject iets voor u. U krijgt in dit traject meer inzicht in waar u staat, wat uw diepere drijfveren zijn en waar uw passie ligt. U ontdekt uw kwaliteiten en uw mogelijke uitdagingen en hoe daaraan te werken. U krijgt zicht op wat u werkelijk wilt en waarom. Het traject heeft een doorlooptijd van driekwart jaar en bestaat uit een combinatie van persoonlijke begeleiding, zelfreflectie en groepsbijeenkomsten met collega's en eventuele partners. Mocht u interesse hebben, neem gerust even contact op met het NGB via info@burgemeesters.nl. Voor dit traject zal in de loop van 2021 ook nog een aparte uitnodiging uitgaan.

Aanmelden

Via de website www.burgemeesters.nl/opleidingen2021 kunt u zich inschrijven voor de opleidingen.

U kunt bij de aanmelding uw eerste voorkeur voor een opleiding aangeven. Bij de verwerking van de inschrijvingen zal daar zoveel mogelijk rekening mee gehouden worden. Schrijf u alleen in voor de opleidingen die u echt wilt volgen en houd daarvoor de data vrij in uw agenda.

Zorg ervoor dat u de juiste gegevens invult. Deze worden gebruikt voor alle communicatie rondom de opleidingen. Van nieuwe burgemeesters wordt verwacht dat zij eerst het Initiatief volgen. Daarna kunnen zij zich voor alle opleidingen inschrijven.

U ontvangt na inschrijving een automatische bevestiging van ontvangst via de website. U kunt zich inschrijven tot 17 januari 2021. Hierna worden de indelingen gemaakt en krijgt u per opleiding bericht of u hiervoor bent geplaatst (uiterlijk 31 januari 2021).

Afmelden

Probeer het afmelden voor opleidingen zoveel mogelijk te voorkomen. Wij kunnen uw plek vaak niet meer aan een ander geven, waardoor soms trainingen in z'n geheel moeten worden afgeblazen omdat het aantal deelnemers onder het minimum zakt. Wanneer u zich onverhoopt toch moet afmelden, doe dit dan minimaal drie weken vooraf. Afmelden gaat via info@burgemeesters.nl onder vermelding van de cursusnaam en de data die het betreft.

Moet u de eerste dag van een tweedaagse cursus missen? Dan vervalt ook de deelname aan de tweede dag. Bent u ingedeeld in een meerdaagse cursus waar u een deel van mist, dan zal in overleg met de trainers worden gekeken in hoeverre u nog kunt deelnemen.

De opleidingen in 2021

Bestuurlijk handhaven

De nieuwste ontwikkelingen op een rij

Dit programma over de recente jurisprudentie en toekomstige ontwikkelingen op het gebied van bestuurlijke handhaving is een must voor elke burgemeester. We gaan in op actuele ontwikkelingen in de openbare orde-bevoegdheden van burgemeesters. De relatie tussen deze bevoegdheden en grondrechten komt uitgebreid aan bod. Ook staan we aan de hand van recente (corona)casuïstiek stil bij het verschil tussen nood- en reguliere bevoegdheden. Er is volop ruimte voor de deelnemende burgemeesters om eigen casuïstiek of vraagstukken te behandelen.

Inhoud

Het programma omvat drie delen:

- Deel 1: Het wettelijk- en beleidskader in vogelvlucht;
- Deel 2: Reflectie op recente ontwikkelingen, waarbij we ingaan op de bevoegdheden van de burgemeester in relatie tot die van het college, het gebruik van openbare ordebevoegdheden in relatie tot grondrechten/volksgezondheid en bevoegdheden van de burgemeester in het kader van woonoverlast;
- Deel 3: De praktijk: de onderlinge bespreking van realistische casuïstiek uit de handhavingspraktijk (bijvoorbeeld motorbendes, demonstraties en corona, gebiedsverbod Salafistische sprekers en gebiedsverbod na beschieting van een woning).

Resultaat

- U kent recente en toekomstige ontwikkelingen op het gebied van bestuurlijke handhaving
- U realiseert zich wat deze ontwikkelingen betekenen voor uw positie en rol als burgemeester
- U kunt het juridisch instrumentarium toepassen in de praktijk

Praktisch

Duur: 1 dag

Begeleiding: mr. dr. Rian de Jong en gastspreker

Maximum aantal deelnemers: 15

Data: Regio NOORD: maandag 12 april (10.00 – 16.30 uur) of

Regio ZUID: maandag 15 november (10.00 – 16.30 uur)

Breintraining, snellezen en geheugentraining

Sneller lezen, meer concentratie, beter onthouden

U krijgt steeds meer informatie te verwerken: de mailbox is vol, college- en raadsvoorstellen met bijlagen en de brieven in het brievenboek. Het is een hele kunst om bij te blijven. Daarbij komen dan nog de presentaties op de bijeenkomsten en vergaderingen die u bijwoont. En hoe lastig is het soms om de juiste naam bij het gezicht te onthouden van de mensen die zich aan u voorstelden? Is dit herkenbaar voor u? Volg dan deze ééndaagse breintraining. U leert u sneller te lezen en beter te onthouden en daar heeft u direct veel plezier van.

Inhoud

In deze training krijgt u tips en tools die het mogelijk maken sneller en efficiënter door zakelijk leeswerk heen te gaan. U ervaart dat u snelleestechneiken eenvoudig en vlot kunt aanleren en dat u in korte tijd uw leessnelheid en concentratievermogen kunt verhogen. Door doelgericht en met focus te lezen haalt u sneller de essentie uit de tekst. U krijgt inzicht in tekststructuren en weet daardoor waar u de hoofdzaken en de bijzaken in een tekst vindt. U leert gebruik te maken van visualisaties zoals de loci-methode en mindmappen om informatie te structureren en namen beter te onthouden. Tijdens de training oefent u met teksten die nog op uw to-do stapel liggen.

Resultaat

Na afloop van deze training heeft u een hogere leessnelheid, haalt u sneller de essentie uit een tekst en onthoudt u informatie beter.

Praktisch

Duur: 1 dag

Begeleiding: Gon Boers

Maximum aantal deelnemers: 12

Data: Regio ZUID: woensdag 14 april (10.00 – 16.30 uur)

Regio NOORD: vrijdag 1 oktober (10.00 – 16.30 uur)

De burgemeester in de regio

NIEUW

Leiden vanuit een strategische visie én als verbinder

De regionale factor wordt steeds belangrijker. Als burgemeester heeft u zich te verhouden tot een nieuwe werkelijkheid waarin de regio kansen biedt, maar ook kan leiden tot 'schurende schalen.'

Inhoud

Deze masterclass biedt een inhoudelijk kader en aanknopingspunten om te handelen vanuit een strategische visie op de gemeente en de regio. We gaan eerst in op de achtergronden en kenmerken van regionale samenwerking en Bestuurlijke Regionale Ecosystemen [BRE's].

Wat kenmerkt een (sterke) regio, hoe grijpen de maatschappelijke en bestuurlijke ecosystemen op elkaar in? Ook gaan we in op de medebepalende factoren van identiteit en bestuurscultuur. Daarna dringen we dieper door tot de ingewikkeldheden in het spanningsveld tussen lokale belangen en regionale oplossingen. Enerzijds werkt u in en vanuit de eigen gemeente; anderzijds is er de regionale werkelijkheid met een eigen maatschappelijke realiteit en eigen (bestuurlijke) ambities. Vanuit dit perspectief zoomen we verder in op de praktijk van uw gemeente en uzelf.

We reflecteren op die praktijk met meerdere gastsprekers, die het wetenschappelijke, bestuurlijke en maatschappelijke perspectief schetsen.

- Prof. dr. Caspar van den Berg, hoogleraar Bestuurskunde. In zijn onderzoek staat de inrichting en het functioneren van het openbaar bestuur in zijn politieke en maatschappelijke context centraal.
- Een ervaren (oud) bestuurder die zijn sporen heeft verdiend in het creëren en uitbouwen van een succesvolle regionale samenwerking.

Resultaat

Na elk blok bouwt u stapsgewijs verder aan een handelingsstrategie voor uzelf in uw gemeente en uw regionale context, waarbij de sprekersperspectieven telkens nieuwe inzichten geven. Na afloop heeft u:

- een sterkere kennispositie op de thema's 'regionaal DNA' en 'regionaal contract' verworven en kunt daardoor makkelijker op verschillende niveaus aan de samenwerking bijdragen.
- concrete houvasten over uw positie en beïnvloedingsmogelijkheden met betrekking tot regionale samenwerking.
- een concreet handelingsperspectief voor uw eigen gemeentelijke situatie, waarmee u zelf met uw gemeente in de regio aan de slag kunt.

Praktisch

Duur: 1 dag

Begeleiding: Philip van Veller en Laurens Vellekoop

Maximum aantal deelnemers: 12

Datum: woensdag 12 mei (9.30 – 16.30 uur)

De burgemeester als hoeder van de bestuurlijke integriteit

NIEUW

Van reactief naar proactief!

De Gemeentewet bepaalt dat de burgemeester de bestuurlijke integriteit van de gemeente bevordert. Veel burgemeesters worstelen met de vraag hoe goed invulling te geven aan deze wettelijke plicht. Zowel in reactieve (toezicht en handhaving) als preventieve (voorkomen, versterken bewustwording) zin. Met deze masterclass geven wij u, samen met interessante gasten uit wetenschap en praktijk, binnen een dag handvatten om binnen uw gemeente invulling te geven aan integriteit.

Inhoud

In het ochtenddeel ontleden we gezamenlijk het begrip integriteit. Dit doen we aan de hand van sprekende voorbeelden en onderlinge uitwisseling. Wat betekent het binnen uw gemeente? Wat is bij u de mores? Waar schuurt het? En waar is bij u aandacht voor nodig? In het middagdeel gaan we aan de slag. Dit doen we op twee manieren: We oefenen met casuïstiek uit de praktijk.

Dit kan gaan over besluitvorming bij een persoonlijk belang, hoe u zelf handelt bij een mogelijk belangenconflict of hoe u handelt bij een vermoeden van een integriteitsschending (repressief/reactief).

We stellen een integriteitsagenda op. Dit is een agenda met daarin afspraken over hoe u als burgemeester de integriteit in uw gemeente kunt bevorderen. Gedurende de cursus laat u zich inspireren, reflecteert u op elkaar en bouwt u ieder aan een eigen integriteitsagenda toegesneden op uw gemeente.

Resultaat

U heeft na afloop:

- de instrumenten en tools om integriteit te bevorderen (waaronder best practices)
- een agenda over hoe integriteit te bevorderen binnen uw raad en college
- inzicht over hoe om te gaan met een vermoeden van een integriteitsschending
- geoefend met veel voorkomende casuïstiek

Praktisch

Duur: 1 dag

Begeleiding: Laurens Vellekoop en Teuni Scholthof

Maximum aantal deelnemers: 20

Datum: maandag 8 november (9.30 – 16.30 uur)

Conflictmanagement met NLP

Met nieuwe technieken conflicten de baas

Als burgemeester krijgt u vroeg of laat te maken met conflictsituaties in uw gemeente. Of het nu gaat om een uithuiszetting die leidt tot toestanden in de buurt, oplopende maatschappelijke spanning vanwege Corona of een geschil met een voetbalclub die geen subsidie meer ontvangt. Als burgemeester speelt u hierbij vaak een rol. In deze situaties komt het aan op uw persoonlijke stuurmanskunst en uw communicatievaardigheden. In deze training leert u met behulp van NLP-technieken effectief en constructief te communiceren bij spanning en conflicten.

Inhoud

Deze training is gericht op conflictsituaties en probleemoplossing met behulp van NLP-technieken. U gaat aan de slag met het stellen van en communiceren over persoonlijke grenzen. De structuur van emoties en hoe u uw emoties in conflictsituaties kunt veranderen, komen aan de orde. Naast kennisoverdracht werkt u onder leiding van een gecertificeerd NLP-trainer aan persoonsgerichte oefeningen. Uw eigen praktijksituatie vormt de basis voor de oefeningen in de training. U oefent verschillende technieken die u direct kunt toepassen in uw eigen praktijk. Het programma vergt een actieve inbreng en instelling van de deelnemende burgemeesters.

Resultaat

- U heeft zich een aantal NLP-technieken eigen gemaakt
- U weet deze in te zetten om effectief en constructief te communiceren bij spanning en conflicten

Praktisch

Duur: 2 aaneensluitende dagen (incl. overnachting)

Begeleiding: Ellen Feller

Maximum aantal deelnemers: 8

Data: woensdag 30 juni en donderdag 1 juli (10.00 tot 16.30 uur de volgende dag)

Deze opleiding is door het NMI erkend en biedt u de mogelijkheid om P.E.punten te vergaren voor uw registratie als mediator.

Cyberburgemeester

Niet de techniek maar de impact op uw portefeuille centraal

We leven in een informatiesamenleving en uw digitale gemeente ontwikkelt daarin mee. Dat betekent een heel nieuw speelveld met volop kansen voor betere gemeentelijke dienstverlening, maar ook risico's op het gebied van digitale veiligheid. Dit programma is erop gericht om deelnemende burgemeesters inzicht en handelingsperspectief te bieden in de digitale wereld.

Inhoud

Het is alweer een tijd geleden, maar Project X in Haren staat ons nog helder voor de geest. Een Facebook-oproep om naar een feestje te komen liep daar volledig uit de hand, met rellen en vernielingen als gevolg. De eerste dag staat de burgemeestersportefeuille OOV centraal. We gaan dieper in op online zaken die gevolgen hebben voor de openbare orde in uw gemeente. Naast Haren staat hierbij meer recente casuïstiek centraal (bijvoorbeeld digitale haatpredikers en diverse Facebook of Instagram challenges).

In interactieve sessies gaan we na wat uw bevoegdheden zijn en welke andere mogelijkheden u heeft om handelend op te treden. Op de tweede dag gaan we nader in op de overige gemeentelijke domeinen waar digitalisering nieuwe kansen, maar ook risico's met zich meebrengt. Denk hierbij aan de ontwikkeling van digitale dienstverlening, informatieveiligheid en de ontwikkeling van Smart Cities.

Resultaat

- Uw inzicht in de betekenis van 'cyber' voor uw OOV portefeuille is toegenomen en u beschikt over een handelingsperspectief om hier effectief mee om te gaan
- U bent beter in staat om te sturen op resultaat in beleids- en bestuursprocessen met een belangrijke digitale component

Praktisch

Duur: 2 dagen

Begeleiding: Dr. Willem Bantema en gastsprekers

Maximum aantal deelnemers: 12

Data: maandag 1 november en donderdag 25 november (10.00 – 16.30 uur)

Workshop Dilemmalogica

A blue, scalloped-edged badge with the word 'NIEUW' in white capital letters.

Dilemmalogica toepassen om écht contact te maken

Bij omstreden kwesties hebben burgers en ondernemers in de eerste plaats behoefte aan erkenning van hun zorgen. Wie onderliggende drijfveren herkent en weet aan te spreken, ontdekt waar het écht omgaat en waarin common ground schuilt. Dilemmalogica is een hulpmiddel dat bij de Rijksvoorlichtingsdienst werd geïntroduceerd om actieve openbaarheid te bevorderen. Dat helpt eigen doelen en overwegingen anders te presenteren. Toepassingen van dilemmalogica bij kabinetsopgaven en in lokale situaties maken duidelijk dat het in essentie aankomt op écht contact maken: slaag je er als bestuurder (en publieke professional in bredere zin) in om je eigen voornemen of voorkeur op te schorten ten gunste van wat die groep burgers of ondernemers nodig hebben om niet af te haken?

Inhoud

U oefent in deze workshop met Guido Rijnja van de Rijksvoorlichtingsdienst, aan de hand van bestuurlijke ervaringen en uw casuïstiek. In dit programma wordt eerst gestart met de inventarisatie van de dilemma's in de praktijk waar de deelnemers mee te maken hebben. Vervolgens wordt de dilemmalogica geïntroduceerd. Met de groep gaat u aan de slag om de dilemmalogica toe te passen op de eigen cases, daarna zal dit toegepast worden in twee- of drietallen. De workshop wordt afgesloten met een nabespreking en de "lessons learned".

Resultaat

- U slaagt erin dilemma's te erkennen en zo dieper te steken dan primaire standpunten
- U heeft een bredere blik en bent bereid andere zienswijzen onder ogen te zien
- U kunt nieuwe perspectieven vinden en hierdoor verdere stappen zetten.

Praktisch

Duur: 1 dagdeel

Begeleiding: Guido Rijnja

Maximum aantal deelnemers: 12

Data: Regio ZUID: Maandag 21 juni (9.30 – 12.30 uur)

Regio NOORD: Vrijdag 8 oktober (9.30 – 12.30 uur)

De dualisering voorbij

NIEUW

Over de vormgeving en beïnvloeding van de lokale politiek-bestuurlijke praktijk

Inhoud

In het essay 'Vorm geven aan verschil: van dualisme naar pluralisme in de lokale politiek' bespreken prof. dr. Paul Frissen en dr. Martin Schulz de toenemende pluralisering van lokale politiek. De verschillen tussen gemeenten nemen toe, ook in hun institutionele vormgeving. En aangezien politiek meervoudig is – wat in Groningen gebruikelijk is kan in Leiden onbespreekbaar zijn – is dat toenemende verschil precies de bedoeling. In deze cursus bespreken we die pluralisering en de rol van de burgemeester daarin langs vier verschillende lijnen:

a. Pluralisering: vormgeving van democratische politiek

De praktijk van het lokale bestuur laat een grote variëteit zien in de vormgeving van de lokale democratie, deels in antwoord op wat wel de verspintering van het politieke landschap wordt genoemd. We zien bijvoorbeeld raadsbrede akkoorden, thema-akkoorden, wethouders die namens meer partijen optreden, extraparlamentaire colleges en minderheidscoalities. We bespreken de rol van de burgemeester in de vormgeving van democratische politiek, aangezien politiek niet beperkt is tot de raad en besturen zich niet alleen in het college bevindt.

b. Pluralisering: de rol van de raad als zelfstandig orgaan

De burgemeester is voorzitter van de raad. In die hoedanigheid heeft hij of zij een belangrijk rol in de vormgeving van de zelfstandige positie van de raad als bestuursorgaan. We bespreken hoe de burgemeester het gesprek kan voeren met de raad over het functioneren van de raad en de ontwikkeling van de raad tot gezaghebbend bestuursorgaan.

c. Pluralisering: verplaatsing van het politieke en het primaat van de raad

We zien verder een verplaatsing van het politieke (de verschillen waarover conflicten en strijd in de samenleving bestaan) naar allerlei samenwerkingsverbanden, naar netwerken van maatschappelijke actoren en naar regio's. Vaak spelen lokale bestuurders daarin een rol, terwijl raadsleden het primaat van de gekozen politiek vrezen kwijt te raken. Ook dat vergt balancerend acteren van de burgemeester als voorzitter van de raad en van het college en als meest gekende lokale bestuurder.

d. Pluralisering: de behoefte aan neutraal gezag

We eindigen de training met de vraag hoe de burgemeester in deze verander(en)de contexten nog steeds een neutrale institutie kan zijn, boven de partijen staand, in directe verbinding met alle burgers van de gemeente. Daarbij past ook de vraag of juist deze neutraliteit ook een gevarieerd gedragsrepertoire van de burgemeester vraagt en wat een gevarieerd gedragsrepertoire is in een tijd waarin authenticiteit nadrukkelijke gewent is.

De cursusbijeenkomsten krijgen vorm door inspirerende teksten, door uitdagende casuïstiek en door met elkaar het gesprek aan te gaan. Daarbij als uitgangspunt dat nadenken en stilstaan altijd een noodzakelijke voorwaarde zijn voor verstandig handelen.

Opbrengst

De bijeenkomsten leveren burgemeesters handvatten op voor de vormgeving en beïnvloeding van de lokale politiek-bestuurlijke praktijk. Daarnaast helpt de training burgemeesters dilemma's uit de praktijk met andere gremia (zoals het college van B&W en de gemeenteraad) te bespreken en te reflecteren over de rol die de verschillende bestuursorganen spelen in het pluralistischer worden het lokale bestuur.

Praktisch

Duur: 2 dagen

Begeleiding: prof. dr. Paul Frissen en dr. Martin Schulz (NSOB)

Maximum aantal deelnemers: 15

Data: vrijdag 2 april en vrijdag 9 april (10.00 – 17.00 uur)

Effectief leiderschap bij polarisatie en conflict

Hoe blijft u de burgemeester van al uw inwoners?

Als het wij-zij denken in uw gemeente de overhand neemt, is de verbindende rol van de burgemeester essentieel. Conflicten in een gepolariseerde context vragen om een zorgvuldige benadering. Denk aan de inzet van corona-maatregelen, de plaatsing van windmolens, de vestiging van vluchtelingen of de intocht van Sinterklaas. Maar ook het leiding geven in een gepolariseerde context binnen college of raad. Hoe lukt het u om de conflictdynamiek te doorzien en als burgemeester zo leiding te geven dat u bijdraagt aan sociale stabiliteit?

Inhoud

In dit programma bieden wij u kennis over polarisatie en conflictdynamiek. Op basis van verschillende (wetenschappelijke) modellen leert u tot een analyse te komen over de dynamieken die spelen in uw gemeente. Tijdens de opleiding is aandacht voor hoe u tot een aanpak of procesontwerp kunt komen en met welke stakeholders. We reiken u verschillende interventies aan en wanneer die het beste ingezet kunnen worden. Daarbij krijgt u de mogelijkheid om de benodigde vaardigheden en houding te oefenen die nuttig zijn om met verschillende groepen op een effectieve manier in gesprek te gaan.

Het programma bestaat uit twee aaneengesloten dagen waarin ruimte is om aan de slag te gaan met een concrete vraag of situatie die in uw gemeente speelt. U krijgt feedback op de door u gekozen aanpak en met de deelnemers worden vragen en dilemma's besproken in het licht van de theorie over conflicthantering en polarisatie. Daarnaast ontvangt u tools om in uw gemeente concrete stappen te zetten die bijdragen aan sociale stabiliteit en voorkoming van (verdere) escalatie.

Resultaat

- U heeft zicht op de dynamiek van polarisatie en conflict in het algemeen en op die dynamiek in uw eigen casuïstiek
- U weet in grote lijnen hoe u een analyse kunt doen en op basis daarvan tot een aanpak of procesontwerp kunt komen
- U kent verschillende handelingsperspectieven of interventies om in te zetten
- U kunt bij polarisatie en conflict in uw gemeente meer leiderschap tonen

Praktisch

Duur: 2 dagen met overnachting

Begeleiding: Lenka Hora Adema en Frederique van Zomeren

Maximum aantal deelnemers: 16

Datum: donderdag 23 en vrijdag 24 september (10.00 - 16.00 uur de volgende dag)

Gebruik je stem wijs

Uit de stem van de burgemeester spreekt vertrouwen en gezag

Uw stem is wellicht het belangrijkste instrument dat u tot uw beschikking heeft. Tijdens vergaderingen, toespraken, overleggen, noem maar op, gebruikt u uw stem. Toch is er bij burgemeesters maar weinig gerichte aandacht voor het trainen en ontwikkelen van de stem, spraak, houding en adem. En dat terwijl een aangenaam stemgeluid uw effectiviteit kan versterken en minder aangename stemmen enorm kunnen afleiden en zelfs irriteren.

Inhoud

In deze training gaan we in op de theorie rond de stem: anatomie, fysiologie, hoe ziet de stem eruit, hoe werkt de stem en waar kan het mis gaan? We bespreken uw houding tijdens het spreken, de ademhaling, articulatie, prosodie en uw persoonlijke stem. U leert uw eigen stem kennen en bewuster te gebruiken. Dat gebeurt op een luchtige wijze, waarbij u diverse oefeningen doet om uw stem te optimaliseren.

Met gerichte vaardigheidstrainingen en tips leert u zuinig te zijn op uw stem, zodat er minder kans is op overbelasting en beschadiging. U krijgt praktische handvatten voor goed stemonderhoud. U leert uw stem zodanig te ontwikkelen dat die voor elk gehoor prettig is en de juiste uitstraling voor een burgemeester heeft.

Resultaat

- U bent zich bewust van uw stem en weet deze te onderhouden
- U gebruikt uw stem zodanig, dat men naar u luistert
- Wat u zegt, heeft meer impact

Praktisch

Duur: 1 dag

Begeleiding: Josanne Toussaint

Maximum aantal deelnemers: 12

Data: Regio ZUID: maandag 31 mei (9.30 – 16.30 uur)

Regio NOORD: vrijdag 2 juli (9.30 – 16.30 uur)

Hoe maakt de burgemeester het verschil?

Betekenisgeving door inzicht in eigen functioneren

Als burgemeester verkeert u in een unieke positie waardoor u de definitie van de situatie kunt beïnvloeden op manieren die andere aanwezigen niet gegeven is. Tegelijkertijd moet u zelf tot oordelen komen: heeft u genoeg overzicht, wat is het meest passende besluit?

Drukte van gesprekken en duizend praktische vragen nopen tot momenten van reflectie die zelden in de agenda verschijnen. Dit programma plant vier van die momenten voor u in. Met ruimte voor vragen als: hoe ga je om met kracht(en) in de samenleving? Diversiteit onder mensen groeit, ook hun mondigheid en acties. We zien identiteitspolitiek, burgerinitiatieven, jeugdproblemen, regeldruk, de wens tot burgerparticipatie. We werken met uw eigen ervaringen en cases uit de actualiteit.

In dit programma krijgt u een onderbouwd referentiekader aangereikt waarmee u tot bredere en betere oordelen kunt komen dan u tot nu toe gewend bent. Over de definitie van de situatie, over gedrag van uzelf en de mensen om u heen. U krijgt handreikingen om het resultaat van interventies van te voren in te kunnen schatten.

Inhoud

Deze tijd vraagt om nieuwe paradigma's. Hoe gaat u daarmee om? Herkent u dat u zelf ook een eigen (vastgezette) kijk op de wereld ontwikkeld hebt? In dit programma gaat u herkennen hoe mensen verschillend in de wereld staan en hoe u die waarnemingen praktisch in gesprekken, op keuzemomenten en in besluitvormingsprocessen kunt gebruiken. We reiken aan hoe u als burgemeester de leefwereld van inwoners en de systeemwereld van de gemeente met elkaar verbonden krijgt en hoe u een oordeel ontwikkelt of het goed gaat en waar het beter kan. U krijgt zicht op ontwikkelingen in deze tijd en van iets langer geleden, die uw begrip vergroten over wat we nu meemaken. U heeft dit inzicht nodig om te kunnen bepalen wanneer contextgedreven vormen van dienstverlening goed werken en wanneer systemen en regels beter voorop kunnen staan – zoals bijvoorbeeld bij de gevolgen van de COVID-19-pandemie.

Paradigma's, keuzes, besturen, spanningen, problemen zijn allemaal gebaseerd op (verschillen in) betekenisgeving. U gaat de vormen daarvan herkennen en ervaart hoe u en anderen die gebruiken. U ontdekt hoe de gemeente via besluiten en de manier van werken definities aan inwoners oplegt. Die inzichten komen u van pas in gesprekken, maar ook bij het oordelen over andere organisaties waarmee de gemeente samenwerkt. U gaat begrijpen waarom organisaties niet de kwaliteit leveren of mensen niet doen wat u verwacht. Druk uitoefenen helpt niet; inzicht in de situatie over wat nodig is en hoe u dat tot gelding brengt wel.

Dit programma biedt momenten van reflectie, met soms de doordringendheid van een geestelijke marathon, waarmee u overzicht krijgt en u uw eigen vanzelfsprekendheden gaat relativiseren. De dagen zijn gebaat bij betrokken deelnemers en lage interventiedruk 'van buiten'.

Resultaat

- U krijgt meer overzicht en weet het bestuur van uw gemeente op een hoger niveau te brengen.
- U krijgt zicht op paradigma's: hoe die tot uitdrukking komen in de aanpak van problemen, in (raads)vergaderingen, in het college en bij werken en organiseren van de ambtelijke organisatie.
- U ervaart dat overzicht en procesintelligentie meer impact hebben dan uw (onbewuste) persoonlijke kijk.
- U gaat in gesprekken andere vragen stellen en effectiever interveniëren.

In een kennismakingsgesprek bespreken we met u het programma, wat u kunt verwachten en welke vragen u graag behandeld wilt zien. Daarna besluit u definitief over deelname.

Praktisch

Duur: vier 24-uurs sessies, doorlooptijd circa 13 weken

Begeleiding: prof. em. ir. Wim van Dinten, drs. Imelda Schouten, dr. ir. Leonie van Dinten.

Gastdocenten worden uitgenodigd op basis van de groepssamenstelling.

Maximum aantal deelnemers: 10

Data: Donderdag 22 april en vrijdag 23 april 2021 (17.00 uur tot 17.00 uur de volgende dag)
Donderdag 20 mei en vrijdag 21 mei 2021 (18.00 uur tot 17.00 uur de volgende dag)
Donderdag 17 juni en vrijdag 18 juni 2021 (18.00 uur tot 17.00 uur de volgende dag)
Donderdag 8 juli en vrijdag 9 juli 2021 (18.00 uur tot 17.00 uur de volgende dag)

De kracht van de voorzittershamer

Hoe slaat u in de vergadering de spijker op zijn kop?

De ene vergadering verloopt soepeler dan de andere. Als de spanningen oplopen, komt het er voor u als voorzitter op aan. Zeker in raadsvergaderingen of bij inspraakavonden, bent u naast voorzitter ook de hoeder van het democratisch proces. Het is aan u om recht te doen aan de verschillende standpunten, een goede balans te vinden tussen voor- en tegenstanders en besluitvorming op een ordelijke manier plaats te laten vinden. Natuurlijk besteden we volop aandacht aan het voorzitten van digitale vergaderingen.

Inhoud

In dit programma bespreken we aan de hand van casuïstiek en theorie wat een voorzitter tot een excellente voorzitter maakt. We concentreren ons daarbij op uw rol tijdens raadsvergaderingen. Hierbij krijgt u volop gelegenheid om uw eigen voorbeelden in te brengen. We gaan dieper in op (digitale) vergaderingen in complexe (beleids-) processen waarin u als voorzitter een cruciale rol speelt. Hiernaast richt u zich op (het organiseren van) feedback in deze processen. Dit programma biedt u praktische handvatten om een beter resultaat uit vergaderingen te halen. Na de eerste dag vormt u een koppel met een collega-burgemeester en bezoekt elkaars (digitale) raadsvergadering waarna u elkaar feedback geeft. Op de terugkombijeenkomst brengen wij verdieping aan en evalueren we de onderlinge feedbacksessies.

Resultaat

- U (h)erkent complexe vergadersituaties eerder en bent in staat om hier adequaat op te reageren
- U beschikt over nieuwe (digitale) vergadertechnieken die u als voorzitter in lastige vergaderingen kunt toepassen
- U bent in staat om op een open en waardenvrije manier feedback te geven

Praktisch

Duur: 2 losse dagen

Begeleiding: Peter van der Geer

Maximum aantal deelnemers: 10

Data: Regio ZUID: Maandag 19 april en woensdag 7 juli (9.30 – 16.30 uur)

Regio NOORD: Maandag 21 juni en maandag 13 september (9.30 – 16.30 uur)

Tussen deze data vormt u een koppel met een collega-burgemeester en bezoekt elkaars (raads-) vergaderingen.

Leren modereren

De burgemeester in de rol van dagvoorzitter of gespreksleider

Als burgemeester kom je steeds vaker in de positie, dat je bijeenkomsten leidt. De zaal is gevuld met inwoners, ondernemers, politici en allerlei andere stakeholders. Je wilt je rol als dagvoorzitter-gespreksleider zo goed mogelijk invullen.

Inhoud

Dagvoorzitten is een ervaringsvak, dat draait om interactie, interview, groepsdynamiek, gespreks- en procesbegeleiding. De beste manier om het te leren is: veel doen; en leren van de experts. In deze tweedaagse training met veel persoonlijke aandacht, word je getraind door twee doorgewinterde professionals. Ze laten je oefenen in alle facetten van het vak. Want een vak, dat is het. In hoog tempo krijg je tips en adviezen van maar liefst twee ervaren professionals, die al hun kennis en expertise met je willen delen. In een selecte groep doe je een schat aan ervaring op met aankondigen, verschillende gespreksvormen, podium-presence, programma-ontwerp, etc. Omdat de groep bestaat uit maximaal 12 personen, krijgt iedere deelnemer ruimschoots individuele aandacht.

Resultaat

Tijdens deze opleiding leert u:

- Wat het vak inhoudt
- Waar uw kracht ligt
- Hoe u werkelijk contact kunt maken met ieder soort deelnemer
- Op welke manier u iedere aanwezige kunt betrekken
- Hoe u om kunt gaan met alle denkbare lastige situaties
- Hoe het maximale haalt uit iedere bijeenkomst

Praktisch

Duur: 2 dagen (met overnachting)

Begeleiding: Jan-Jaap In der Maur en Kim Coppes

Maximum aantal deelnemers: 12

Data: woensdag 2 juni en donderdag 3 juni (9.30 – 17.00 uur de volgende dag)

Mediationskills voor burgemeesters

Bruggen bouwen bij conflicten

Burgemeesters worden in hun ambt geregeld geconfronteerd met conflicten. Vaak gaat het om burgers, belangengroepen of bedrijven, die in de regelgeving verstrikt zijn geraakt. Binnen de eigen gemeentelijke organisatie kunnen eveneens interne conflicten ontstaan. Conflicten gaan gepaard met sterke emoties, woede en teleurstelling. Ook in relatie tot de burgemeester, op wie vaak de verwachtingen worden geprojecteerd. Burgemeesters moeten effectief kunnen omgaan met alle facetten van conflicten. Voor veel burgemeesters is de manier waarop zij conflicten hanteren een belangrijke maatstaf voor succes in hun ambt.

Inhoud

Deze opleiding bestaat uit 3 blokken van 2 dagen waarin u kennis neemt van en oefent met de breed toepasbare mediationvaardigheden tijdens een conflict. De mediator heeft een neutrale, maar dynamische houding in conflictsituaties en is in staat om de eisen en emoties van partijen te vertalen in wat zij werkelijk willen zeggen en bereiken. Impliciet ligt aan deze houding ten grondslag dat partijen zelf aan de oplossing voor hun problemen werken. U traint deze vaardigheden in plenaire sessies, u speelt rollenspellen met elkaar en werkt in subgroepen samen. Er wordt gebruik gemaakt van films en demonstraties en er is een focus op de daadwerkelijke conflictsituaties van de deelnemers.

Resultaat

Na afloop van deze opleiding bent u in staat om:

- Mediationvaardigheden toe passen
- Te bevorderen dat partijen op een meer productieve manier omgaan met conflicten en emoties
- Onderliggende processen en zaken te benoemen en bespreekbaar te maken
- Partijen te helpen zelf creatieve oplossingen aan te dragen
- Om te gaan met de situatie waarin u zelf betrokken bent bij het conflict

Praktisch

Duur: 3 blokken van 2 dagen (met avondprogramma en overnachting)

Begeleiding: mr. Wim Meijer en Steve Whittaker Msc.

Maximum aantal deelnemers: 16

Data: woensdag 26 mei en donderdag 27 mei, woensdag 9 juni en donderdag 10 juni en woensdag 23 en donderdag 24 juni (alle blokken 10.00 – 17.00 uur de volgende dag)

Na afloop is er de mogelijkheid om MfN Registermediator te worden. Kosten hiervoor worden echter niet vergoed uit het Professionaliseringsfonds.

Mr. Burgemeester

De juridische dimensies van het ambt

De burgemeester heeft in onze rechtstaat een sleutelpositie. Aan elke beslissing die een burgemeester neemt, zit een juridische dimensie. Bij het afwegen van belangen is enige basiskennis van deze dimensie noodzakelijk.

Inhoud

In deze module bespreken we de 'juridische gereedheidskist' van de burgemeester. Voor deelname is geen specifieke juridische achtergrond vereist. 'Welk juridisch gereedschap heeft u ter beschikking en welk instrument past het beste bij een bepaalde situatie?' is de vraag die centraal staat. In 2 middagen verkennen we de 3 rechtsgebieden: het burgerlijk recht, het bestuursrecht en het strafrecht. Er is volop ruimte voor eigen casuïstiek. In het civielrecht is de burgemeester vertegenwoordiger van de gemeente als rechtspersoon. De burgemeester is wettelijk verantwoordelijk voor de zorgvuldige afhandeling van bezwaarschriften en klachten. We bespreken civiele kwesties, zoals burgers die onder curatele zijn gesteld, uw verantwoordelijkheid bij ontruiming etc.

Het bestuursrecht is als rechtsgebied voor het ambt het meest betekenisvol. U wordt vertrouwd gemaakt met de Algemene wet bestuursrecht. Deze wet wordt u - toegesneden op uw functie - toegelicht. Kernbegrippen als bestuursorgaan, belanghebbende, besluit, beschikking, bezwaar, beroep, voorlopige voorziening komen daarbij aan bod. Er is bijzondere aandacht voor de bestuursrechtelijke handhaving. Uw rol bij toezicht en bestuursrechtelijke sancties (bestuursdwang, dwangsom, bestuurlijke boete) worden besproken. De strafrechtelijke aanpak is de verantwoordelijkheid van het openbaar ministerie. De afgelopen jaren heeft er een verschuiving plaatsgevonden van strafrechtelijke naar bestuursrechtelijke handhaving. Er wordt ingegaan op o.a. de APV-strafbepalingen, bevoegdheden van BOA's en de bestuurlijke strafbeschikking.

Resultaat

- U herkent de juridische dimensie van uw taken en verantwoordelijkheden
- U kunt deze dimensie mee laten wegen in uw handelen en besluitvorming
- U geeft door deze kennis beter invulling aan uw wettelijke taken en staat steviger in een juridiserende omgeving

Praktisch

Duur: 2 middagen

Begeleiding: Floris Tas

Maximum aantal deelnemers: 12

Data: maandag 7 juni en maandag 28 juni (13.00 – 17.00 uur)

Persoonlijk leiderschap met paarden

NIEUW

Een bijzondere ervaring!

In deze unieke leiderschapstraining ontdekken de deelnemers met behulp van paarden wat hun natuurlijke leiderschapsstijl is en hoe zij verschillende leiderschapstechnieken kunnen inzetten in verschillende situaties. Er wordt gewerkt in kleine groepen voor een actieve betrokkenheid, intervisie en voldoende onderlinge uitwisseling van ervaringen.

De trainers werken met wetenschappelijk onderbouwde coachtechnieken, waaronder de gedrag veranderende methodiek van de Motiverende Gespreksvoering. Zij gebruiken tijdens het uitvoeren van de leiderschapsscan met de paarden, de groepsdynamische theorie en leiderschapstypen op basis van de methode van de Leadership Discovery (geïnspireerd op de Rose van Leary).

Resultaat

De meerwaarde van het werken met paarden is dat mensen uit hun 'comfortzone' worden gehaald, wat ruimte geeft voor (zelf)reflectie en zelfbewustzijn. Met een juiste balans van diepgang en humor, gaat het erom dat de deelnemers op een veilige manier een nieuwe ervaring op doen door te letten op de reflexen die de paarden teruggeven als zij proactief handelen. Mensen gaan er scherper en specifiekier door communiceren en leren veel over zichzelf in het tijdsbeslag van maar één dag. Ervaring met paarden is niet vereist; u gaat niet op het paard zitten, maar werkt uitsluitend vanaf de grond.

Praktisch

Duur: 1 dag

Begeleiding: Rosa van Veen

Maximaal aantal deelnemers: 5

Data: Locatie Meppel: woensdag 19 mei (10.00 – 16.30 uur)

Locatie Baarn: maandag 11 oktober (10.00 – 16.30 uur)

Praktische psychologie

Gedrag van mensen herkennen, begrijpen en er naar kunnen handelen

Burgemeesters moeten in verschillende contexten uiteenlopende taken vervullen. Er wordt veel van hen gevraagd wanneer het gaat om op gepaste wijze te communiceren met een diversiteit aan mensen. Dat vraagt inzicht en kennis van menselijk gedrag in al zijn verschijningsvormen.

Inhoud

In deze workshop biedt een hoogleraar Psychologie u inzichten in zijn vakgebied en in de wijze waarop u deze kunt toepassen in uw bestuurspraktijk. Er is onder andere aandacht voor de volgende aspecten:

- Socialisatie en ontwikkeling
- Persoonlijkheidskenmerken
- Emoties en drijfveren
- Reputatie en reputatieschade
- Vertrouwen en wantrouwen
- Keuzes voor bepaald gedrag
- Maatschappelijke factoren die gedrag beïnvloeden en frustraties in de samenleving

Deze workshop biedt u in de ochtend een wetenschappelijke inleiding vanuit de psychologie. Vervolgens is er ruimte voor discussie, waarin u uw ervaringen afzet tegen de theoretisch ontwikkelde kennis. In de middag wisselt u praktijkdilemma's af met gespreks oefeningen met een professionele acteur.

Resultaat

- U heeft kennis van inzichten uit de psychologie
- U herkent en begrijpt gedrag van anderen en van uzelf
- U kent de invloed van uw handelen op gedrag van anderen en vice versa

Praktisch

Duur: 1 dag

Begeleiding: prof. dr. Paul van Lange, Ans Withaar en een acteur

Maximum aantal deelnemers: 12

Data: woensdag 31 maart (9.00 - 16.00 uur) in kasteel de Essenburgh in Hierden

Publiek Leiderschap

Burgemeester in tijden van verandering

Wat vraagt leiderschap in tijden van verandering van u als burgemeester? Hoe geeft u betekenis en richting in een context van onzekerheid en onvoorspelbaarheid? Wat zijn de belangrijkste leiderschapsopgaven voor gemeenten in de komende jaren? En wat kan, mag en moet daarbij uw eigen rol zijn?

In een voortdurend en steeds sneller veranderende omgeving en een gefragmenteerd politiek-bestuurlijk krachtenveld staat u als burgemeester voor complexe opgaven. De dynamiek in de samenleving en in de lokale politiek doet een groot beroep op de veerkracht en het adaptief vermogen van het lokaal bestuur. Dit alles wordt versterkt door de coronacrisis en de (in)directe gevolgen daarvan in uw eigen gemeente. U bent daarbij als burgemeester van essentiële waarde. U verbindt, u wijst de weg en geeft anderen ruimte. U bent boegbeeld van de lokale gemeenschap, voorbeeld en hoeder van de lokale democratie. U spreekt burgers toe en spreekt hen aan. U schakelt continu tussen intern (raad, college, ambtelijke organisatie) en extern (bedrijfsleven, maatschappelijke instellingen en groepen van burgers). Daarnaast bent u actief in (inter)regionale samenwerkingsverbanden en op interbestuurlijk niveau. De veelheid van rollen leidt tot soms tegengestelde en zelfs tegenstrijdige verwachtingen, die leiden tot leiderschapsdilemma's, voor u als persoon en uit hoofde van uw functie. Op een effectieve en aansprekende manier in deze context acteren en anticiperen is niet alleen een kwestie van de juiste competenties, maar vraagt vooral ook bestuurlijk leiderschap.

Inhoud

Het programma staat in het teken van de uitdagingen voor burgemeesters en wat die vragen van uw leiderschap, nu en met het oog op de toekomst. Het programma besteedt aandacht aan vijf centrale leiderschapsdilemma's, die uit onderzoek onder burgemeesters naar voren komen. Aansprekende voorbeelden en theoretische inzichten uit binnen- en buitenland passeren de revue.

De nadruk in het programma ligt op praktijkleren, waarbij uw eigen ervaring en leervragen leidend zijn. De toepasbaarheid in uw eigen (toekomstige) werkcontext staat centraal. Het programma biedt u ruimte voor het delen van ervaringen en het experimenteren met andere manieren van denken en doen. Het programma reikt u ook nieuwe kennis en actuele inzichten aan uit wetenschap en (internationale) praktijk. U gaat in gesprek met de programmaleiders, met hoogleraren en met elkaar. En u gaat samen met de andere deelnemers aan de slag met concrete, actuele vraagstukken uit uw eigen praktijk. Reflectie en zelfreflectie vormen een rode draad van het programma.

Resultaat

- U groeit verder in uw rol als burgemeester en als publieke leider;
- U heeft uw handelingsrepertoire vergroot, met oog voor veranderende situaties en geconfronteerd met onverwachte en nog onbekende uitdagingen;
- U heeft een breder perspectief op publiek leiderschap en kunt meerdimensionaal optreden in het lokaal bestuur;
- U heeft inzicht in uw persoonlijke sterke punten en ontwikkelaspecten en weet uw authenticiteit doelbewust en effectief als kracht in te zetten;
- U versterkt uw antenne voor ontwikkelingen, die zich (gaan) aandienen en bent goed voorbereid op de toekomst;
- U vergroot uw schakelvermogen tussen tegenstrijdige rollen en verwachtingen.

Praktisch

Duur: 4 modules van twee aaneengesloten dagen (incl. avondprogramma en overnachting), plus een individueel intakegesprek voor aanvang van het programma.

Begeleiding: drs. Nikol Hopman en dr. Saniye Çelik en hoogleraren, trainers, acteurs en ervaren gastsprekers uit de praktijk, uit binnen- en buitenland.

Maximaal aantal deelnemers: 15

Data: woensdag 8 en donderdag 9 september, woensdag 13 en donderdag 14 oktober, woensdag 10 en donderdag 11 november en woensdag 8 en donderdag 9 december (alle modules 10.00 – 15.30 uur de volgende dag)

Schakelend vermogen als kerncompetentie

Verbind uw uiteenlopende stijlen van optreden

Als burgemeester schaaft u op veel borden tegelijk. Op het ene moment probeert u conflicterende partijen tot elkaar te brengen. Op het andere moment vertegenwoordigt u de gemeente en bent u de belangenbehartiger. En dan zijn er ook soms ingrijpende gebeurtenissen waarbij u zowel de crisismanager als het boegbeeld bent. Al die omstandigheden en uw verschillende rollen vragen om eigen stijlen van optreden, die behoorlijk verschillend zijn en elkaar snel kunnen opvolgen. U moet voortdurend schakelen in uw gedrag en tegelijk als uzelf en als burgemeester herkenbaar blijven. Misschien is het schakelend vermogen om al die stijlen van optreden te verbinden wel dé kerncompetentie in uw burgemeestersvak.

Inhoud

Om uw zelfinzicht te vergroten, werken we in dit programma met verschillende methoden en technieken. Zo maken we gebruik van NLP, de Rationele Emotieve Training, Roos van Leary en de principes van verbindend leiderschap. Interactieve inleidingen wisselen we af met oefeningen waarbij de theorie actief wordt toegepast. In het programma staat uw eigen casuïstiek centraal. Met een acteur oefenen we voor u herkenbare gesprekssituaties die vragen om ander gedrag dan u van uzelf gewend bent. U doet met deze oefeningen direct een aanspraak op uw schakelend vermogen en breidt uw handelingsrepertoire op dit vlak uit.

Resultaat

- U bent zich bewust van uw eigen voorkeursstijl, uw waarden en emoties in verschillende gesprekssituaties
- U heeft technieken gekregen om u te verplaatsen in de doelen en voorkeuren van uw gesprekspartners
- U kunt deze inzichten toepassen in uw dagelijkse praktijk, waardoor uw effectiever als verbinder toeneemt

Praktisch

Duur: 2 dagen inclusief overnachting

Begeleiding: Ellen Feller

Maximum aantal deelnemers: 10

Datum: donderdag 18 en vrijdag 19 november (9.30 – 16.30 de volgende dag)

Speechen om betekenis te geven

Boven de partijen

Inwoners vragen van u dat u als onafhankelijk bestuurder betekenis geeft aan actuele ontwikkelingen of vraagstukken. Het gaat dan over onderwerpen als de sociale of economische ongelijkheid, de zorg voor elkaar, de veranderde omgangsvormen of de voortschrijdende digitalisering en robotisering en de gevolgen voor de werkgelegenheid.

Inhoud

In deze workshop wordt u uitgenodigd uw presentatiemomenten te gebruiken om eigentijdse ontwikkelingen en vraagstukken te duiden. Duiding van ontwikkelingen is noodzakelijk om emoties ruimte en een plaats in de tijd te geven. U respecteert daarmee de heersende gevoelens van de van uw bewoners en kanaliseert angsten en frustraties. Dat mag verwacht worden van de enige lokale bestuurder die boven alle partijen staat en die verantwoordelijk gehouden wordt om de gedachten en gevoelens van alle inwoners te kennen. Hoe kunt u in uw optredens vraagstukken benoemen en deze accepteren én respecteren?

Aan de hand van voorbeelden uit binnen- en buitenland laten wij u ervaren om korte indrukwekkende speeches te geven die een bijdrage leveren aan het behoud van de sociale cohesie in uw gemeente. De kern van een goede speech ligt in de reflecterende vragen die u uw gehoor kunt voorleggen. Speeches die aanzetten tot gesprek. Speeches die bijblijven in hun eenvoud. Speeches die mensen samenbrengen.

Het programma omvat een uitgebreide intake waarin u uw ervaringen, verwachtingen en wensen kenbaar kunt maken. Daarnaast krijgt uitleg en instructie over opzet om te komen tot een actuele speech aan de hand van diverse oefeningen op de eerste dag. Tussen de twee bijeenkomsten corresponderen wij met u m.b.t. een actuele opzet voor een speech die betekenis moet geven in uw praktijk. Op de tweede dag delen we ervaringen aan de hand van concrete voorbeelden van de deelnemers. We scherpen vaardigheden aan en wisselen ervaringen uit om tot een verdere verdieping op actuele thema's te komen.

Resultaat

- U bent in staat om korte indrukwekkende speeches te geven
- U kunt belangrijke maatschappelijke thema's en gebeurtenissen duiden.

Praktisch

Duur: 2 dagen

Begeleiding: Ted Baartmans

Maximum aantal deelnemers: 12

Datum: Vrijdag 16 april en woensdag 29 september (9.30 – 16.30 uur)

Taal en verhaal

NIEUW

Het spel van framing en reframing

Het gezag van een burgemeester is van veel factoren afhankelijk - en een daarvan is de wijze waarop een burgemeester het publieke gesprek en debat voert. Met name bij sterk gepolitiseerde onderwerpen, wordt daarbij het spel van framing en reframing gespeeld. Critici en tegenstanders kunnen - bewust of onbewust - een onderwerp framen en daarmee het verloop van de discussie sterk beïnvloeden. Wanneer een gemeente, professioneel gezien, een goede prestatie heeft geleverd - is het voor de beeldvorming ook belangrijk dat deze goed wordt geframed.

Inhoud

In dit programma worden de volgende vragen beantwoord:

- Wat is een frame, wat is framing en wat is reframing?
- Wat zijn patronen in het spel van framing en reframing?
- Hoe dienen we framing moreel te waarderen?

Ter beantwoording van deze vragen analyseren we een aantal video's van publieke debatten, waarin frames worden gebruikt en/of discussies worden gereframed. We gaan op zoek naar de onderliggende patronen en expliciteren die. Vervolgens gaan we aan de slag met vraagstukken die de deelnemers zelf aandragen - en proberen we de patronen toe te passen op die vraagstukken.

Resultaat

- U ziet de patronen in het publieke debat
- U ontwikkelt strategieën omdat het debat op een meer gezaghebbenden wijze te voeren

Praktisch

Duur: 1 dag

Begeleiding: Prof. mr. dr. Hans de Bruijn

Maximum aantal deelnemers: 12

Datum: Maandag 10 mei (9.30 - 16.30 uur)

Vakatelier 2021

Thematische intervisie

In het Vakatelier werkt een groep (12 tot 15) deelnemers met elkaar aan onderwerpen en dilemma's die de kern van 'het burgemeestersvak' raken. Deze vorm van thematische intervisie stelt deelnemers in staat gezamenlijk 'het vak' te verkennen aan de hand van persoonlijke visies, ervaringen en casuïstiek. Iedere bijeenkomst start met een korte inhoudelijke verdieping aan de hand van bijvoorbeeld een mini-college (door een externe deskundige), gevolgd door een deel thematische intervisie waarin deelnemers met behulp van verschillende werkvormen reflecteren op hun persoonlijk handelingsrepertoire en invulling van 'het vak'.

Inhoud

In het Vakatelier 2021 richten we ons op de verschillende rollen van de burgemeester en de persoonlijke invulling ervan. Het vinden van een balans in de vele rollen is niet gemakkelijk, de verwachtingen waar een burgemeester mee te maken heeft verschillen per tijd en gebied. En toch is het voor iedere burgemeester de uitdaging telkens weer een balans te vinden tussen de verschillende burgemeestersrollen, die zo goed mogelijk te laten aansluiten bij de maatschappelijk en politiek-bestuurlijke omgeving én vooral bij zichzelf als persoon.

Voorafgaand aan de eerste sessie vindt met alle deelnemers een korte telefonische intake plaats om verwachtingen, leerdoelen en persoonlijk in te brengen casussen te verkennen, en het programma voor de drie sessies concreet in te vullen.

Resultaat

- U heeft met collega-burgemeesters intensief gereflecteerd op uw eigen visie en op uw persoonlijke rolinvulling van het vak

Praktisch

Duur: 3 dagen

Begeleiding: Dick van Ginkel en Hanneke Möhring

Maximum aantal deelnemers: 15

Data: maandag 17 mei (10.00 – 16.30 uur), maandag 20 september (10.00 – 16.30 uur) en maandag 22 november (13.00 – 20.00 uur incl. afsluitend diner)

Verdieping openbare-orderecht

Over openbare-ordeverstoringen, rampen, demonstraties en de (grond)wet

Deze verdiepende training neemt u mee in de ins and outs van de (nood)wetgeving bij onmiddellijke openbare-ordehandhaving en crisisbeheersing, ook tijdens demonstraties. Met name bedoeld voor burgemeesters die al wat langer in het vak zitten of die bewust dieper in de materie van ordeverstoringen, rampenbestrijding en crisisbeheersing willen duiken. Een praktijkgerichte training op tactisch-bestuurlijk niveau.

Inhoud

Niet alleen een goed overzicht van de verantwoordelijkheden en bevoegdheden op het terrein van het openbare-orderecht is belangrijk, maar vooral weten wanneer je vergaande bevoegdheden mag inzetten en hoe je deze ingrijpende maatregelen afweegt tegen de (grond)rechten van burgers. Kennis van wat wél kan bij lastige beslissingen die soms in zeer korte tijd en onder grote druk moeten worden genomen, vergroot de slagvaardigheid. De kennis van wat niet kan, versterkt uw positie als hoeder van de rechtsstaat en beperkt het risico dat u als burgemeester later door de rechter wordt teruggefloten. Welke handvatten heeft u om de juiste afwegingen te maken?

We kijken in deze training naar de wetstheorie en naar de weerbarstige praktijk.

Vragen die hierbij aan de orde komen zijn:

- Welke bevoegdheden kunnen onder welke crisismoments worden ingezet?
- Welke (grond)rechten komen hiermee mogelijk in het gedrang? Waar liggen de constitutionele grenzen?
- Wat is de reikwijdte van de bevoegdheden in de Gemeentewet, de Wet Veiligheidsregio's en de Wet openbare manifestaties?
- Hoe verhouden de burgemeester, de voorzitter van de veiligheidsregio en de vakministers zich tot elkaar?

Resultaat

- U heeft inzicht in de context van de wetgeving op het gebied van OOV en crisisbeheersing.
- U komt goed beslagen ten ijs als u in crisissituaties vergaande maatregelen moet inzetten.
- U heeft inzicht in de verhouding tussen burgemeester en voorzitter veiligheidsregio.

Praktisch

Duur: 1 dag

Begeleiding: mr. Adriaan Wierenga en mr. dr. Berend Roorda

Maximum aantal deelnemers: 15 – 20

Datum: woensdag 10 maart 10.00 - 16.30 uur

Webinarreeks bestuurskundige en politicologische inzichten

NIEUW

Kennis en inzicht binnen de bestuurskunde en politicologie theorie ontwikkelen zich snel. Heeft u altijd al meer willen weten over nieuwe en klassieke bestuurskundige en politicologische inzichten?

Op verzoek van het NGB organiseert Berenschot een digitale collegetour met capita selecta waarin telkens een actueel, relevant of groot theoretisch perspectief praktisch wordt toegelicht. Sommige colleges gaan over een klassieke theorie en wat deze theorie vandaag de dag het lokale openbaar bestuur betekent. Andere colleges gaan over nieuwe kennisontwikkelingen: waar zijn we recent achter gekomen en wat betekent dit nieuwe inzicht in de bestuurlijke praktijk?

In totaal bestaat de collegetour uit vijf webinars die los van elkaar te volgen zijn. De vijf geselecteerde onderwerpen voor 2021 zijn:

1. Structuren in de samenleving - prof. dr. Caspar van den Berg (Universiteit Groningen)

Nederland werd een post-verzuilde samenleving sinds de jaren '60: er kwam meer individuele keuzevrijheid, de economie globaliseerde en er vond een Europeanisering van het openbaar bestuur plaats. Inmiddels zien we politieke versplintering, klassieke middenpartijen die krimpen en nieuwe maatschappelijke groepen zoals de 'anywheres and somewheres'. De samenleving lijkt nu uit bubbels te bestaan. Wat betekenen deze nieuwe bubbels voor het gevoel van zeggenschap, voor de verbinding met een cultuur en identiteit? Wat betekenen de nieuwe bubbels voor het handelen van het lokale bestuur? Dit college geeft inzicht in wat de nieuwe maatschappelijke orde betekent voor het lokale bestuur.

2. De rechtsstaat - prof. dr. Henk Addink (Universiteit Utrecht)

De rechtsstaat biedt het kader en de instrumenten om op een constructieve manier een rol te spelen in het openbaar bestuur. Tegelijkertijd heeft het concept rechtsstaat iets ongrijpbaars en veelomvattends. In het dagelijks spraakgebruik wordt het soms gezien als een set aan regels, waar vooral rechters, advocaten en andere juristen drukdoende mee zijn. Soms wordt deze set aan regels zelfs negatief geduid: als beperkend voor de handelingsvrijheid van het bestuur. Tegelijkertijd wordt in het spraakgebruik de rechtsstaat ook verbonden met fundamentele thema's als rechtvaardigheid, gelijkheid en mensenrechten. En specifiek voor burgemeesters wordt de rechtsstaat ook geassocieerd met thema's als ondermijning en integriteit. Dit college geeft verdieping in de rechtsstaat, specifiek gericht op burgemeesters.

3. Uitnodigend bestuur - prof. dr. Arwin van Buuren (Erasmus Universiteit Rotterdam)

Een actieve samenleving vraagt om een ander type lokaal bestuur. Uitnodigend bestuur gaat over hoe gemeenten beter inwoners kunnen uitnodigen om te participeren en/of het juiste klimaat kunnen creëren voor activiteiten in en initiatieven uit de samenleving. Uitnodigend bestuur is een van de mogelijke antwoorden op de vraag hoe een overheid zich tot het zelforganiserend vermogen in de samenleving wil en kan verhouden. Dit college geeft een nieuw perspectief op besturen in een actieve samenleving.

4. Het creëren van publiek waarde - Albert Jan Kruiter (Instituut voor Publieke Waarden)

De gemeente als 'eerste overheid' trekt zich langzaam terug uit het publieke domein. Burgerinitiatieven en bedrijven kunnen daardoor van alles overnemen. Gemeenten die steeds vaker te maken krijgen met burgers en bedrijven die zelf de publieke zaak vormgeven, moeten daar een antwoord op weten te formuleren. Daar ligt een 'waarderingsvraagstuk' aan ten grondslag: wat is de publieke waarde van partijen die iets voor de 'publieke zaak' doen? Dit college geeft een verfrissend perspectief op hoe te werken aan publieke waarde.

5. Het sociaal contract - prof. dr. Gabriël van den Brink (Vrije Universiteit Amsterdam)

Wanneer een samenleving schreeuwt om gemeenschapszin, hoe geven we vorm aan die gemeenschapszin? Het sociaal contract geeft perspectief. Het sociaal contract is meer dan (expliciet) dan wetten en regels, het is juist impliciet en gaat ook over onderling vertrouwen, beschaving, betrokkenheid of gelijkwaardigheid. Dit college gaat in op de vraag wat er moet gebeuren om het sociale contract te vernieuwen of weer te doen herleven. Wat is de rol van het lokale openbaar bestuur, en specifieker: de rol van de burgemeester, om het sociale contract weer betekenis geven? Dit college geeft: een fundamentele verdieping van het sociale contract.

Praktisch

De vijf digitale colleges worden door het jaar heen gepland op **donderdagmiddagen** van 16:00 tot 18:00 uur. De data worden op een later moment bekend gemaakt. U ontvangt later per email een uitnodiging met een meer uitgebreide introductie van het onderwerp en de vraag tot inschrijving.

De colleges zijn 'los' te volgen. Er is geen opbouwende structuur in het aanbod, dus u kunt ook één of twee colleges bijwonen.

Work life balance

Verhoog verantwoord uw productiviteit

Bent u de burgemeester die als één van de eersten op het gemeentehuis is en die als laatste vertrekt? Werkt u tijdens de lunch door of sluit u de lunch zelfs over? Vindt u het logisch uw email te checken terwijl u op vakantie bent. 65 % van de leidinggevendenden geeft aan nog steeds te werken als ze op vakantie zijn en vinden dat ook normaal (Careerbuilder, 2014) Herkent u zich in bovenstaand voorbeeld? De gezondheidsgevolgen van workaholic gedrag , zoals een verhoogd stress niveau en slaaptkort zijn niet gering.

Inhoud

Het vinden van een goede balans tussen privé en werk is niet altijd eenvoudig voor burgemeesters. Het werk vraagt veel tijd en het lijkt wel of de werkdag nooit eindigt. De werkdruk neemt steeds meer toe. Dat kan spanningen opleveren in relaties, gezondheid en werkplezier. In deze workshop krijgt u inzicht in uw eigen work life balance. Tevens worden u tools aangeboden om deze balans te herstellen als deze is verstoord.

Resultaat

- U krijgt inzicht in uw eigen work life balance;
- U heeft kennis van inzichten over verhoogde stress en de consequenties
- U krijgt praktische tips om uw work life balance te optimaliseren.

Praktisch

Duur: 1 dag

Begeleiding: Ans Withaar en Pascale Peters

Maximum aantal deelnemers: 12

Datum: Woensdag 22 september (9.00 - 16.00 uur) in kasteel de Essenburgh in Hierden

Over de begeleiders, docenten en trainers

Ted Baartmans (Speechen om betekenis te geven)

Ted adviseert sinds 1987 bestuurders bij de overheid en leiders van (inter)nationale bedrijven in hun optreden. Hij studeerde geografie en antropologie aan de Universiteit Utrecht, bestuurskunde en overheidscommunicatie aan de Universiteit Leiden en crisiscommunicatie en crisismarketing aan de North Western University in Chicago. Ted is gespecialiseerd in leiderschap in crisissituaties.

Willem Bantema (Cyberburgemeester)

Willem is als onderzoeker-docent werkzaam aan NHL Stenden (Cybersafety). Zijn onderzoek focust op de bestuurlijke handhaving en digitaal. Hij is projectleider van het rapport 'Burgemeesters in cyberspace' en voerde in 2019 twee vervolgonderzoeken uit op dat gebied. De onderzoeken richtten zich op mogelijke handelingsrepertoires: online interventies en het monitoren in cyberspace.

Gon Boers (Breintraining snellezen en geheugentraining)

Gon is al jaren als trainer/docent verbonden aan PBLQ. Voor verschillende doelgroepen verzorgt zij trainingen (bestuurlijk) schrijven, beleidsontwikkeling en snellezen. Zij heeft Tekstwetenschap aan de Universiteit Tilburg gestudeerd en studeerde daar cum laude af. Daarnaast is zij fractievoorzitter van een lokale partij. Vanuit die rol heeft zij veel ervaring met het politieke proces. Zij weet hoe de hazen lopen en kan zich uitstekend verplaatsen in de rol van (gemeente) bestuurders. Ze hanteert een praktijkgerichte aanpak en werkt in haar programma's graag met eigen casuïstiek van deelnemers.

Hans de Bruijn (Taal en verhaal)

Hans de Bruijn is hoogleraar bestuurskunde aan de TUDelft. Hij houdt zich voornamelijk bezig met management en sturing van complexe besluitvormingsprocessen in de publieke sector en op het snijvlak van publiek en privaat. Daarnaast is hij onder meer verbonden aan de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur in Den Haag en is hij programmaleider Governance aan het Netherlands Institute for City Innovation Studies. Hans de Bruijn is daarnaast debatspecialist. Wekelijks analyseert hij de sturende taal van beleidsmakers o.a. in zijn vaste column over framing in Trouw.

Saniye Çelik (Publiek leiderschap)

Saniye is bestuurskundige en gepromoveerd aan de Universiteit Leiden op 'Sturen op Verbinden in publieke organisaties'. Ze werkt meer dan 25 jaar in de publieke sector, onder andere bij de politie en het Ministerie van BZK, en is momenteel als senior programmaleider verbonden aan het Centre for Professional Learning van de Universiteit Leiden. Ze doet onderzoek naar diversiteit en politiek- en bestuurlijk leiderschap en is Lector Diversiteit aan de Hogeschool Leiden. Daarnaast werkt ze in opdracht van ABD interim aan complexe vraagstukken bij het Rijk. Saniye is ook actief als coach voor de politie en het Rijk. Samen met Nikol Hopman schreef zij een essay over leiderschapsdilemma's voor burgemeesters, in oktober 2018 gepubliceerd in Bestuurswetenschappen.

Kim Coppes (Leren modereren)

Kim is dagvoorzitter-gespreksleider, (bedrijfs-) theatermaker, interviewer, presentator bij 7ditches. tv, communicatietrainer en teamcoach. Als dagvoorzitter is ze even scherp als ontwapenend. Kim is in alle opzichten breed inzetbaar: haar persoonlijkheid stelt haar in staat met iedere groep echt contact te maken. Ze opereert tegelijkertijd ontspannen, alert en met humor. Met haar brede interesse is er (bijna) geen onderwerp waar ze niet mee uit de voeten kan. En haar enorme ervaring maakt haar geschikt voor vrijwel ieder concept, of het nu gaat om een enorme congreszaal of een kleine managementsetting, een inhoudelijk debat of een feestelijke awardshow.

Leonie van Dinten (Hoe maakt de burgemeester het verschil?)

Leonie heeft ruime ervaring in begeleiding van bestuurders en leidinggevendenden in de publieke sector en advisering van organisaties bij paradigmatische overgangen in organiseren en contextgedreven werken. Bij Sezen Academy is zij verantwoordelijk voor het leiderschapsprogramma, waarin overzicht op basis van betekenisgeving, verbreding van handelingsrepertoire en passend organiseren centraal staan.

Wim van Dinten (Hoe maakt de burgemeester het verschil?)

Wim houdt zich al dertig jaar bezig met veranderingen in paradigma en de invloed ervan op gedrag van mensen, groepen, samenlevingen en organisaties. Juist in deze tijd leiden de verschillende manieren waarop mensen de wereld inkijken en ervaren tot allerlei spanningen en uitdagingen. Wie inzicht ontwikkelt in paradigma's krijgt zicht op handelingsrepertoire waarmee je mensen kunt verbinden, maar waarmee ook duidelijk wordt wat je beter kunt negeren en waar je juist aandacht aan schenkt. Wim kan de impact van paradigmatische verschillen als geen ander zichtbaar maken.

Ellen Feller (Conflictmanagement met NLP en Schakelend vermogen als kerncompetentie)

Ellen is als associë verbonden aan PBLQ en al ruim 25 jaar werkzaam als projectleider, trainer, adviseur en ontwikkelaar van opleidingen in het publieke en het semipublieke domein. Zij is gecertificeerd Practitioner in Neuro Linguïstisch Programmeren (NLP), geregistreerd mediator en Sioo erkend organisatieadviseur. Ellen zoekt voortdurend naar de vertaling van modellen en theorieën om in de praktijk verandering te realiseren.

Paul Frissen (De dualisering voorbij)

Paul Frissen is decaan en bestuursvoorzitter van de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur (NSOB) in Den Haag en hoogleraar bestuurskunde aan de Tilburg University. Hij doceert, verricht onderzoek en adviseert op het terrein van de bestuurskunde en de politieke filosofie. Ook is hij voorzitter van de Raad van Toezicht van Dichterbij, een instelling voor mensen met een verstandelijke beperking.

Peter van der Geer (De kracht van de voorzittershamer)

Peter is een door de wol geverfde gespreksleider. Hij is oprichter en partner bij Debat.NL, stond aan de basis van het Lagerhuis en de Nacht van het Debat en was de eerste Nederlandse deelnemer aan wereldkampioenschap debatteren. Naast gespreksleider en trainer is hij ook auteur van talrijke handboeken over debatteren en gespreksleiding.

Dick van Ginkel (Vakatelier)

Dick is als organisatieadviseur vooral actief in de publieke domein en maatschappelijke organisaties, sinds 2004 vanuit Consort. Bestuurlijk is hij actief als commissaris bij woningcorporaties, zorg- en welzijnsinstellingen, en als voorzitter van de redactie van Management & Consulting. Hij is tevens raadslid van de gemeente Zeist.

Nikol Hopman (Publiek leiderschap, burgemeester in tijden van verandering)

Nikol is directeur Centre for Professional Learning van Universiteit Leiden in Den Haag. Zij werkt ruim 25 jaar in de publieke sector, onder andere voor de Vereniging Nederlandse Gemeenten en het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Ze is programma directeur van het Certified Public Manager Program in Europa en was Guest Editor bij het International Journal of Public Leadership en Chair Public Leadership 2015 van de International Leadership Association. Ze heeft ruime ervaring met het leren en ontwikkelen van bestuurders, beleidsmakers, beslissers en beïnvloeders, in Nederland en internationaal.

Lenka Hora Adema (Effectief leiderschap bij polarisatie en conflict)

Lenka is medeoprichter van DoeDemocratie.nu om bij te dragen aan sociale stabiliteit in het publiek domein. Samen met Frederique van Zomeren ontwerpt en faciliteert zij dialoog over controversiële thema's en maatschappelijke vraagstukken tussen overheid, ondernemers en burgers. Zij is organisatiecoach, leiderschapscoach, (internationaal) mediator bij HAvZ Mediation en docent mediation aan de Vrije Universiteit te Amsterdam.

Jan-Jaap In der Maur (Leren modereren)

Jan-Jaap is dagvoorzitter-gespreksleider, trainer, meeting designer, eigenaar/oprichter van Dagvoorzitter.nl en spreker over interactie en gespreksleiding. De vraag is zijn belangrijkste instrument: de geïnteresseerde vraag, de menselijke vraag, de kritische, de journalistieke, de stimulerende, de lichte vraag. Jan-Jaap helpt zijn opdrachtgevers kiezen uit een breed pallet aan gespreksvormen en toonzettingen. Hij zet graag aan tot nadenken, vanuit de overtuiging dat alleen opschudden leidt tot nieuwe inzichten. Helder en onomwonden. Inhoud en interactie zoekt hij altijd.

Rian de Jong (Bestuurlijk handhaven)

Sinds 2015 is Rian de Jong verantwoordelijk voor het programma Bestuurlijk handhaven. Zij is als universitair hoofddocent werkzaam bij de sectie Staatsrecht van de Radboud Universiteit Nijmegen. Ze verricht met name onderzoek op het gebied van ordehandhaving, grondrechten en vraagstukken van gemeenterecht.

Wim Meijer (Mediationskills voor burgemeesters)

Wim kwam in 1998 met mediation in aanraking toen hij zelf bij The Lime Tree een opleiding tot mediator volgde. Later deed hij een master in Conflictmanagement aan de universiteit van Maastricht. Sinds 1999 geeft Wim zelf de mediation opleiding voor The Lime Tree. Hij is nu ook (hoofd) assessor bij Intop, het instituut dat de examens voor de Mediators federatie Nederland afneemt.

Hanneke Möhring (Vakatelier)

Hanneke is bestuurskundige en zelfstandig adviseur in de publieke sector. Zij is sinds 1990 consultant in de publieke sector en werkte onder andere bij Berenschot (managing director) en bij Boer&Croon (partner). Sinds 2014 werkt zij onder haar eigen naam als zelfstandig bestuursadviseur. Van 2006 tot in 2016 was zij lid en vicevoorzitter van de Raad voor het openbaar bestuur (Rob). Naast haar dagelijkse werk is Hanneke lid van de Raden van Toezicht van Cardea Jeugdzorg en van het Verwey Jonker Instituut.

Guido Rijnja (Dilemmalogica)

Guido werkt als adviseur communicatiebeleid bij de Rijksvoorlichtingsdienst. Hij adviseert vanuit die rol over communiceren bij tal van opgaven en is vooral geboeid door de wijze waarop we vroegtijdig actief openbaar kunnen denken, durven en doen. Dit gebeurt onder meer onder de vlag 'Dilemmalogica'. Eerder werkte hij onder meer bij de gemeenten Den Haag en Rotterdam en de ministeries van BZK en JenV. Rijnja promoveerde in 2012 op de ambtelijke omgang met tegenspel (zie www.genietenvanweerstand.nl).

Berend Roorda (Verdieping openbare-orderecht)

Berend is universitair docent aan de Rijksuniversiteit Groningen en daar gepromoveerd op het demonstratierecht in Nederland, Duitsland en Engeland. Als onderzoeker binnen het Centrum voor Openbare Orde & Veiligheid verricht hij onderzoek naar het spanningsveld tussen de grondrechten enerzijds en de handhaving van de openbare orde anderzijds.

Teuni Scholthof (Bestuurlijke integriteit)

Teuni is trainer en adviseur openbaar bestuur bij Berenschot. Zij studeerde Bestuurskunde aan de Radboud Universiteit Nijmegen en Roehampton University London, met als afstudeerrichting Good Governance. Bij Berenschot houdt zij zich voornamelijk bezig met integriteit. In de afgelopen jaren voerde zij bij tientallen gemeenten integriteitstoetsen uit voor kandidaat-wethouders. Ook schreef zij gemoderniseerde gedragscodes, deed zij onderzoek naar voorvallen op gebied van integriteit en trainde zij bestuurders en ambtenaren op gebied van integriteit. Teuni richt zich op vernieuwing: hoe kun je als overheid meebewegen met bestuurlijke en maatschappelijke ontwikkelingen, binnen de integriteitsnormen?

Imelda Schouten (Hoe maakt de burgemeester het verschil?)

Imelda gaat uit van wat mensen ervaren bij paradigmatische overgangen en hoe ze met weerstand tegen veranderingen omgaan. Met haar wordt een leer- of veranderingsproces een reis door vormen van betekenisgeving. Je gaat patronen herkennen in het gedrag en oordeel van mensen en hoe je daar (als burgemeester) dagelijks mee omgaat. Waar iemand vanuit zijn of haar eigen oriëntatie anderen ruimte geeft of juist blokkeert. Vanuit stichting Sezen werkt Imelda aan een boek over opvoeding, onderwijs, psychische gezondheid en spanningen in de samenleving.

Martin Schulz (De dualisering voorbij)

Martin Schulz is als co-decaan van de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur (NSOB) verantwoordelijk voor het Promotieprogramma. Daarnaast is hij als adjunct-directeur van de NSOB Denktank verantwoordelijk voor verschillende onderzoekstrajecten. Schulz promoveerde in 2010 aan de Universiteit van Tilburg op het proefschrift 'De commissie: over de politiek-bestuurlijke logica van een publiek geheim'. Zijn onderzoeken richten zich op vraagstukken die zich afspelen in de gevoeligheid van het snijvlak van politiek en bestuur. Schulz is regelmatig secretaris van onderzoeks- en adviescommissies.

Floris Tas (Mr. Burgemeester)

Floris is zelfstandig jurist. Hij was docent aan de politieacademie en heeft ruime ervaring als jurist binnen het veiligheidsdomein. Hij is als rechterplaatsvervanger verbonden aan de rechtbank Limburg. Als oud wethouder is hij bekend met de politiek-bestuurlijke context waarbinnen besluitvorming plaatsvindt.

Josanne Toussaint (gebruik je stem wijs)

Josanne is oprichter en eigenaar van Trainingsburo Wijs! Als freelance docent is ze verbonden aan de paramedische opleidingen van NCOI en Pro-education. Op jonge leeftijd begon ze met zingen. In Tilburg volgde ze de musicalopleiding The Musical Factory. Ze volgde onder meer workshops bij Joop van den Ende theaterproducties en vertolkte een hoofdrol in de dinershow Glitter en Glamour. In 2004 behaalde ze een finaleplaats als singer/songwriter bij de Wraak van Brabant. Onder haar begeleiding zijn al vele politici, managers, docenten en bestuurders uitgegroeid tot bewuste sprekers die hun stem, spraak en houding weten in te zetten voor meer overtuiging, vertrouwen en daadkracht.

Laurens Vellekoop (Bestuurlijke integriteit en Burgemeester in de regio)

Laurens geeft binnen Berenschot leiding aan de integriteitspropositie. In die hoedanigheid deed hij integriteitsonderzoek in opdracht van tal van raadscommissies, colleges en burgemeesters. Daarnaast begeleidt hij raden en colleges bij het praten over integriteit en mores, en ondersteunt hij uiteenlopende opdrachtgevers bij het evalueren en opzetten van integriteitbeleid. Laurens is auteur van het essay Grip op regionale samenwerking in de praktijk en geeft tal van workshops over dit onderwerp. Het essay geeft handvatten voor het speelveld, de spelregels, de instrumenten en de speltactiek voor regionale samenwerking.

Rosa van Veen (leiderschapstraining met paarden)

Rosa kwam, na jarenlang verschillende managementfuncties te hebben vervuld in de zorg, in 2004 in aanraking met paardencoaching. Ze was direct geboeid en zag de potentie voor ondernemers en leidinggevendenden. Met name het werken aan de houding van de mens als 'leider' van het paard wekte mijn aandacht. Om hiervan een concrete methodiek te maken deed Rosa tweemaal onderzoek naar coachen met paarden op de Hogeschool Windesheim. Hierna richtte zij een geaccrediteerd opleidingsinstituut op om mensen tot professionele paardencoaches op te leiden en is ze medeoprichter van de Vereniging Paarden Coaching Nederland.

Philip van Veller (Burgemeester in de regio)

Philip is werkzaam als managing consultant bij Berenschot en heeft veel ervaring bij het tot stand brengen van beleidsarrangementen, herijken en optimaliseren van overlegstructuren, en het inrichten van regionale samenwerkingsverbanden en zelfs fusies tussen overheden. Philip opereert altijd op het snijvlak van het politiek-bestuurlijke niveau en de organisatie en spreekt de 'taal' van zowel politici, bestuurders, ambtenaren en andere stakeholders. Philip was eerder o.a. werkzaam bij de VNG als directiesecretaris en Hoofd bestuursbureau.

Adriaan Wieringa (Verdieping openbare-orderecht)

Adriaan Wieringa is docent/onderzoeker aan het Rijksuniversiteit Groningen. Hij is specialist in openbare-orderecht (noodrecht), rampenbestrijding & crisisbeheersing en de onmiddellijkheidsbevoegdheden van de burgemeester. Adriaan is daarnaast o.a. senior onderzoeker bij de Onderzoeksraad voor Veiligheid en redacteur van het NGB-zakboek voor openbare orde en veiligheid.

Steve Whittaker (Mediationskills voor burgemeesters)

Steve is van oorsprong een Engels advocaat die vooral actief was op het gebied van arbeidsrecht en ondernemingsrecht. In 1993 richtte Steve The Lime Tree op, een opleidingsinstituut voor mediators. In de afgelopen 25 jaar heeft The Lime Tree meer dan 150 burgemeesters opgeleid. Steve is bestuurslid van de Vereniging voor Opleiders in Mediation (VOiM).

Frederique van Zomeren (Effectief leiderschap bij polarisatie en conflict)

Frederique is medeoprichter van DoeDemocratie.nu gericht op versterking van sociale stabiliteit. Samen met Lenka Hora Adema ontwerpt en faciliteert zij dialoog over controversiële thema's en maatschappelijke vraagstukken tussen overheid, ondernemers en burgers. Frederique is (internationaal) mediator bij HAvZ Mediation, specialist in restorative justice en adviseur voor de overheid in internationale mediationvraagstukken.

Algemene informatie

Commissie Professionalisering

Binnen het Nederlands Genootschap van Burgemeesters is de Commissie Professionalisering nauw betrokken bij de ontwikkeling van het opleidingsprogramma. De commissie adviseert het bestuur over allerlei zaken rond het professionaliseringsfonds en organiseert elk jaar de Burgemeestersconferenties.

De commissie heeft de volgende samenstellingen:

Voorzitter:

- Joerie Minses, burgemeester van Alphen-Chaam

Leden:

- Jan de Boer, burgemeester van Buren
- Maarten Divendal, burgemeester van De Ronde Venen
- Jeroen Gebben, burgemeester van Tytsjerksteradiel
- Ellen Nauta, burgemeester van Hof van Twente
- Ryan Palmen, burgemeester van Horst aan de Maas
- Lieke Sievers, burgemeester van Edam-Volendam
- Cora-Yfke Sikkema, burgemeester van Oldambt
- Marga Vermue-Vermue, burgemeester van Sluis

NGB-bureau

Het bureau van het Nederlands Genootschap van Burgemeesters is gevestigd in het gebouw van de VNG en bestaat uit Hilde Westera (directeur), Joost Keemink (adviseur crisisbeheersing), Reineke Ponsioen (projectmedewerker opleidingen) en Monique Kortwijk (projectmedewerker ledenadministratie/communicatie).

Contactgegevens

Nederlands Genootschap van Burgemeesters

Postbus 30435

2500 GK Den Haag

Tel: 070 – 373 8383

E-mail: info@burgemeesters.nl

www.burgemeesters.nl

